

E-NOVICE, november 2014, prva številka
(www.zadihaj.net, www.nvozdavje.si)
<https://www.facebook.com/szotk>

NACIONALNE NOVICE

Pretekli dogodki:

GENERALNA SKUPŠČINA ENSP

(European Network for Smoking and Tobacco Prevention)

V ponedeljek, 17. novembra 2014 se je strokovna sodelavka na projektu NVO varujejo naše zdravje udeležila **generalnega zasedanja članov Evropske mreže za kajenje in tobačno preventivo**. Zasedanje je potekalo v Bruslju na ENSP sekretariatu. Prisotnih je bilo 21 članov iz 12 držav. Naša strokovna sodelavka je predstavila prakso o omejitvi porabe tobačnih izdelkov v Sloveniji in projekt NVO varujejo naše zdravje, za katerega smo z EU organizacijami iz področja tobačne preventive dogovorili za sodelovanje.

Na zasedanju je bilo govora o TPD članku 20, ki govori o preventivi uporabe elektronskih cigaret. Vsi člani in predstavniki posameznih držav so predstavili omejitev uporabe e-cigaret na lokalnem območju. Govorili so tudi o uporabi »Plain packages« ali navadnih škatlicah, zakon ki je v Avstraliji v uporabi že od 1. decembra 2012. Ta direktiva se pripravlja za uvedbo tudi v Evropi.

Govora je bilo o nezmožnosti vzpostavitve tobačne direktive na Portugalskem, kjer je tobačno industrija tako močna, da je regulacijo tobačne zakonodaje težko pripraviti. Člani ENSP so se dogovorili, da bodo Portugalski na tem področju pomagali in da bo naslednje srečanje Generalne skupščine na Portugalskem.

✚ NIJZ MARIBOR: ZMANJŠEVANJE TVEGANEGA IN ŠKODLJIVEGA PITJA ALKOHOLA PRI MLADIH

Nacionalni inštitut za javno zdravje, OE Maribor, je v **torek 11. novembra in sredo 12. novembra 2014** organiziral strokovno srečanje z naslovom »ZMANJŠEVANJE TVEGANEGA IN ŠKODLJIVEGA PITJA ALKOHOLA PRI MLADIH«.

Strokovno srečanje je bilo posvečeno temi zmanjševanja tveganega in škodljivega pitja alkohola pri mladih. Prvi dan srečanja je bil namenjen večji ozaveščenosti o pomenu zmanjševanja tveganega in škodljivega pitja pri mladih in različnih pristopih k zmanjševanju, drugi dan pa temi motivacijskega intervjuja, ki je eden od osnovnih metod individualnih razgovorov. Namenjen je bil predvsem tistim strokovnim delavcem, ki pri svojem delu prihajajo v stik z mladimi problematičnimi pivci in jih želijo motivirati za spremembe.

Srečanje je bilo namenjeno pedagoškim in svetovalnim delavcem na osnovnih in srednjih šolah, zdravstvenim delavcem, zaposlenim v zdravstvenem varstvu šolarjev in mladine ter na področju zdravstvene vzgoje in promocije zdravja. Prav tako je bilo namenjeno društvom, združenjem in nevladnim organizacijam ter vsem, ki jih ta problematika zanima.

Vir: NIJZ

Napovednik dogodkov:

✚ ŽUR NA VLAKU TER SREČANJE PREDSTAVNIKOV MOM IN OBČINE RUŠE

Danes, v **petek dne 28. 11. 2014** prireja Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo (SZOTK) koncert na vlaku!

Z namenom osveščanja javnosti o zdravi, aktivni mobilnosti in popularizaciji javnega potniškega prometa ter s tem skrbjo za naravo, zdravje in kvaliteto širšega bivalnega okolja, bo v sodelovanju z **Mestno občino Maribor**, **Medobčinskim uradom za varstvo okolja in ohranjanje narave** ter **Občino Ruše**, ob podpori **Slovenskih železnic**, organiziran in izpeljan "**Žur na vlaku**" in tako se bosta povezali dve bližnji občini s kulturnim dogodkom. K sodelovanju smo pritegnili tudi **Mariborsko Kolesarsko Mrežo (MKM)** in **Slovensko Kolesarsko Mrežo (SKM)**,

srečanje z ruškimi kolesarskimi navdušenci pa bo povod za ustanovitev skupne iniciative in enotnega zastopanja interesov v bodoče. Občine, ki so povezane z železnico, naj se povežejo tudi v kulturnem smislu! Železnica je najenostavnejša trajnostno mobilnostna rešitev, ki se ponuja - tukaj in zdaj.

Srečanja se bodo udeležili tudi predstavniki nevladnih organizacij z vseh koncev Slovenije, saj bo druženje namenjeno mreženju in krepitvi ter opolnomočenju nevladnih organizacij s sorodnih področij delovanja (javno zdravje, varovanje okolja).

NOVINARSKA KONFERENCA IN OKROGLA MIZA »O DAVKU NA SLADKE PIJAČE«

Dne **15. 12. 2014 med 11h in 14h**, bomo v **hotelu City v Ljubljani**, izvedli **novinarsko konferenco in okroglo mizo na temo davka na sladke pijače**. Namen dogodka je osvetlitev problema pretirane porabe sladkih pijač v Sloveniji (predvsem med otroci in mladostniki), kot dejavnika tveganja za pojav kroničnih nenalezljivih bolezni.

Povabili bomo strokovnjake tako z medicinskega kot tudi drugih področij, predstavnike nevladnih organizacij in Gospodarske Zbornice Slovenije. Diskutirali bomo o omenjeni problematiki in se skozi debato opredelili o predlogu Zakona o davku na brezalkoholne pijače z vsebnostjo sladkorja oziroma sladil, ki je trenutno v obravnavi v vladi, na Ministrstvu za finance.

Vljudno vabljeni, da se nam pridružite na tiskovni konferenci s pričetkom ob 11h uri in na okrogli mizi ob 13h!

3. NACIONALNA KONFERENCA O ALKOHOLNI POLITIKI Z NASLOVOM »ZMANJŠAJMO BREME ALKOHOLA V SLOVENIJI«

3. nacionalna konferenca o alkoholni politiki bo potekala **14. in 15. januarja 2015 v Austria Trend Hotelu Ljubljana**. O tem, kakšno je breme alkohola ter stanje alkoholne politike v Sloveniji in v Evropi ter kateri so najučinkovitejši ukrepi za zmanjševanje bremena alkohola, bomo razpravljali in iskali odgovore prvi dan konference, drugi dan pa bo namenjen interdisciplinarnemu pristopu k preprečevanju in zmanjševanju tveganega in škodljivega pitja alkohola v Sloveniji. Tudi tokrat bo v okviru konference organizirana **tržnica "MOSA"**, priložnost za vse, ki bi želeli udeležencem konference predstaviti svoje projekte in programe.

Za dodatna pojasnila lahko pišete na elektronski naslov kongresna.dejavnost@nijz.si.

Prosimo vas, da svojo udeležbo sporočite najkasneje do 5. januarja 2015 na povezavi <https://www.1ka.si/a/48943>.

Vir: NIJZ

IZOBRAŽEVANJE PROSTOVOLJCEV

Vsebinska mreža NVO varujejo naše zdravje vabi aktiviste prostovoljce na **brezplačno izobraževanje z naslovom »Raba tobaka med mladimi v republiki Sloveniji«**.

Izobraževanje bo potekalo na **Srednji zdravstveni šoli v Ljubljani**, Poljanska 61, **v soboto 31.01.2015** s predvidenim pričetkom ob 9. uri. Podrobnejši program sporočimo v naslednjih e-novicah.

Prijave zbiramo na e-mail info@zadihaj.net.

Vljudno vabljeni!

Zanimivo:

- Statistični urad Evropske Unije je izdal Sporočilo za javnost z naslovom »Vzroki smrti v EU28 v letu 2011, 1 od 4 smrti so povzročene zaradi raka v EU28, pljučni rak je glavni vzrok smrti«

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-25112014-BP/EN/3-25112014-BP-EN.PDF

(28.11.2014)

NOVICE IZ EVROPSKE UNIJE IN SVETA

- **Prvi projekt skupnega ukrepanja držav članic EU na področju alkohola - RARHA** (www.rarha.eu)

Glavni namen projekta RARHA je skupno ukrepanje držav članic Evropske Unije pri nadaljevanju dela na prednostnih nalogah pri zmanjševanju škode zaradi uživanja alkohola, v skladu s Strategijo EU za podporo državam članicam pri zmanjševanju škode zaradi uživanja alkohola. Projekt bo skozi različne delovne pakete omogočal učinkovitejše sodelovanje in izmenjavo dobrih praks.

Nacionalni inštitut za javno zdravje, ki predstavlja Slovenijo, sodeluje kot partner pri vseh delovnih paketih, posebej aktivno smo vključeni v delovni paket 6, kjer je NIJZ odgovorni nosilec delovnega paketa. V okviru tega delovnega paketa bomo zbrali in analizirali dobre prakse preprečevanja tveganega in škodljivega pitja alkohola ter jih predstavili v obliki zbirke orodij, ki bo pomagala državam članicam pri uspešnem načrtovanju in implementaciji intervencij za zmanjševanje škode zaradi uživanja alkohola. (<http://www.infomosa.si/clanki/rarha-prvi-evropski-projekt-skupnega-ukrepanja-na-podrocju-alkohola.html>)

Poleg tega bo RARHA spodbudila države članice k izvajanju raziskav o spremljanju pitja in odnosa do alkohola z uporabo enotne metodologije, kar bo omogočilo primerljivost in združevanje podatkov z namenom izdelave primerjalne ocene ter spremljanja ravni in vzorcev pitja ter z alkoholom povezanih posledic na EU ravni. Cilj je

zagotoviti metodološke in politične kazalnike o škodi, ki nastane zaradi alkohola ter povečanje interesa za izvajanje skupnih raziskav tudi v prihodnosti.

Cilj projekta RARHA je tudi združevanje znanstvenih spoznanj o izkušnjah rabe smernic za manj tvegano in škodljivo pitje alkohola, z namenom pojasnjevanja njihovih znanstvenih podlag in praktične uporabe. Projekt bo deloval v smeri doseganja soglasja o načelih dobrih praks rabe smernic za omejevanje pitja alkohola kot enega izmed javnozdravstvenih ukrepov. Cilj je tako prispevati tudi k bolj usklajenim sporočilom, ki jih javno zdravstvo posreduje prebivalstvu in zdravstvenim delavcem.

Več informacij najdete na: www.rarha.eu

Vabimo Vas, da se naročite na prejemanje projektnega glasila preko sledeče povezave:

<http://www.rarha.eu/NewsEvents/Newsletters/Pages/default.aspx>

Vir: NIJZ, Nacionalni inštitut za javno zdravje

Akcijski načrt za preprečevanje uživanja alkohola mladih in tveganje pitja ob eni priložnosti

Nov Akcijski načrt, ki se osredotoča na preprečevanje škode zaradi alkohola na področju uživanja alkohola pri mladih in tveganega pitja ob eni priložnosti, je potrdil **Odbor za nacionalno alkoholno politiko in ukrepe (CNAPA)**. Glavni cilji akcijskega načrta so podpora alkoholni strategiji EU pri doseganju cilja zmanjšanja škode zaradi uživanja alkohola.

Ciljne starostne skupine, ki so v akcijskem načrtu obravnavani kot »mladi«, so:

- nerojeni otroci in dojenčki;
- otroci, ki jih je treba zaščititi pred škodo zaradi uživanja alkohola, ki jo povzročajo drugi;
- otroci, ki so mlajši od starostne meje za pitje alkohola, in sicer za preprečevanje in zmanjšanje uživanja alkohola;
- mladostniki in mladi odrasli, ki se udeležujejo tveganega pitja alkohola.

Šest področij ukrepanja, ki so opredeljeni v načrtu, so:

1. Zmanjšati občasno čezmerno pitje (popivanje)
2. Zmanjšati dostopnost alkoholnih pijač za mlade
3. Zmanjšati izpostavljenost mladih trženju alkohola in oglaševanju
4. Zmanjšati škodo zaradi uživanja alkohola med nosečnostjo
5. Poskrbeti za zdravo in varno okolje za mlade
6. Podpirati spremljanje in povečanje raziskav

Več si lahko preberete na spletni strani [Eurocare](http://ec.europa.eu/health/alcohol/docs/2014_2016_actionplan_youthdrinking_en.pdf), Akcijski načrt pa je na voljo na spodnji povezavi

http://ec.europa.eu/health/alcohol/docs/2014_2016_actionplan_youthdrinking_en.pdf

Vir: MOSA

Evropska raziskava o alkoholu in drogah med šolsko mladino - raziskava ESPAD

Raziskava ESPAD poteka od leta 1995 v štiriletnih presledkih in je najpomembnejši vir podatkov o razširjenosti uporabe drog med šolsko mladino v evropskih državah. Raziskavo je leta 1993 spodbudil Švedski svet za informacije o alkoholu in preostalih drogah (CAN) in je nastala na izkušnjah vprašalnika skupine Pompidou. Leta 2011 je potekala že petič, naslednja bo spomladi 2015. Slovenija v raziskavi sodeluje že vse od začetka, od leta 2007 pa jo izvaja Klinični inštitut za medicino dela, prometa in športa.

Raziskava poteka na podlagi standardizirane metodologije, ki natančno definira vzorčenje anketirancev, vprašalnik, terensko delo in posredovanje podatkov. Vzorec zajema dijake, stare od 15 do 16 let, ki so vključeni v prvi letnik srednješolskih programov.

V Sloveniji je ena ključnih ugotovitev raziskave, ki je potekala v letu 2011, da je uporaba psihoaktivnih snovi statistično značilno povezana z njihovo zaznano dostopnostjo. Vsi ukrepi v okolju, ki bi imeli za posledico težjo dostopnost psihoaktivnih snovi, bi tako lahko prispevali k zniževanju prevalence (npr. višje cene tobačnih izdelkov in alkoholnih pijač, strožji nadzor starosti ob nakupu tobačnih izdelkov in alkoholnih pijač, poostren nadzor nad preprodajalci drog v šolskih okoliših itd.).

Naslednja ugotovitev je, da je neuporaba drog statistično značilno povezana z zaznano trdnostjo stališč staršev (očeta oziroma matere) do neuporabe drog: tisti anketiranci, ki menijo, da njihovi starši (sploh) ne bi dovolili uporabe psihoaktivnih snovi, jih značilno pogosteje ne uporabljajo.

Leta 2011 je tobak redno kadil vsak peti anketirani, kar je sicer skoraj enako kot leta 2007, pa vendar zelo veliko – skoraj toliko, kot je kajenja v splošni populaciji.

Rednih pivcev alkoholnih pijač je 38% fantov in 22% deklet. Več kot polovica jih je bila do ankete že tako zelo opitih, da se jim je pri govoru zapletalo, so bruhal, 3% fantov in 2% deklet se opijata redno. V zadnjih 30 dneh pred anketo je bila opita petina. Da bi si zelo ali precej lahko nabavili alkoholne pijače, če bi le želeli, je odgovorilo 88% anketiranih, ki so bili v času ankete v povprečju stari 15,8 leta. Odstotek mladih, ki menijo, da so jim alkoholne pijače dostopne, se je med letoma 2007 in 2011 povečal.

Katero koli prepovedano drogo v vsem življenju je že uporabilo 27% fantov in 22% deklet (razlike so statistično značilne). Večina uporabe katere koli prepovedane droge je bila povezana z uporabo kanabisa, ki ga je vsaj enkrat v življenju uporabilo 23% vprašanih.

Katero koli drogo razen kanabisa je do ankete uporabilo 6,3% vprašanih. Skoraj 5% je z njimi eksperimentiralo, 1% jih je uporabljal redno. Med prepovedanimi drogami je treba posebej opozoriti na vztrajno naraščanje vdihavanja hlapov zato, da bi bili zadeti – od prve raziskave leta 1995 dalje. Leta 2011 je s to psihoaktivno snovjo imela izkušnje že petina vprašanih.

Vir: MOSA

SLOVENSKA ZVEZA ZA JAVNO ZDRAVJE, OKOLJE IN TOBAČNO KONTROLO
Partizanska cesta 12 | 2000 Maribor | Slovenija
tel: +386 5 917 80 76 | GSM: +386 51 317 113
info@zadihaj.net, info@tobak-zveza.si | www.zadihaj.net, www.tobak-zveza.si